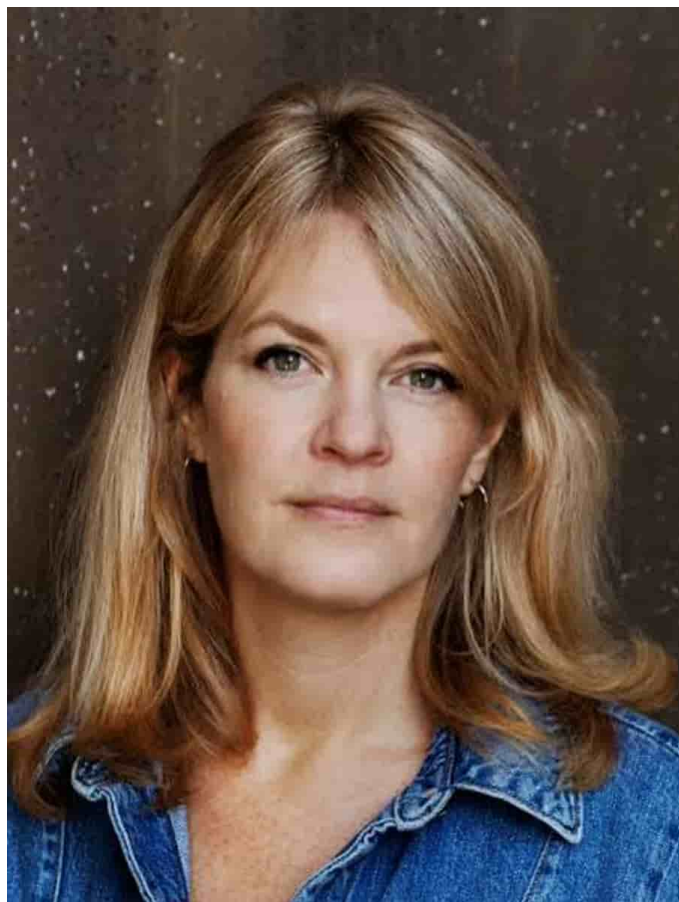




Michelle van Tongerloo

‘Calais als menselijk afvalstation’

Rotterdamse straatarts over het migrantendrama aan de rafelrand van West-Europa



Door Redactie WvF

04-08-2026

(Social) impact Profiel

De vermetele huisarts Michelle van Tongerloo – nummer 2 in de DDB 100 editie 2025 – reisde mee met vrijwilligers van hulporganisaties in Calais en Duinkerken. In NRC publiceerde ze onlangs een aangrijpend verslag van haar bevindingen. Een impressie.

Michelle van Tongerloo (1983) werkt zoals bekend als huisarts in Rotterdam-Zuid en als straatarts in de Pauluskerk, gelegen in het centrum van de Massstad. Daar staat ze ongedocumenteerd bij. Vanaf 1980 worden daar mensen opgevangen die bivakkeren aan de onderkant van de samenleving, onder wie drugsverslaafden, dak- en thuislozen en vluchtelingen. In 2013 opende de Pauluskerk een nieuw, multifunctioneel en futuristisch ogend onderkomen.

Van Tongerloo was al langer van plan om mee te reizen met de Nederlandse Haëlla Stichting van Elise Kant – de nummer 1 van de DDB 100 editie 2024. De Haëlla Stichting ondersteunt hulporganisaties aan de Europese buitengrenzen. Tongerloo was nieuwsgierig en wilde begrijpen wat daar gebeurde. Een week lang trok ze op met vrijwilligers van verschillende organisaties die werken rond Calais en Duinkerken.

Schoten en messen

Ze kwam terecht in een gevaarlijke omgeving waar schoten worden gelost en mensen rondlopen met messen op zak. 'De sfeer kan plotseling omslaan. Als iemand "evacueren" roept, vertrekken we zonder discussie.' Gouden tip: stel niet te veel vragen aan mensen die je helpt. Vraag niet naar hun reis. Vraag niet wat ze onderweg hebben meegemaakt, want het is vaak traumatisch en je kunt daarin niet zoveel voor ze doen.

Met het Calais Food Collective reed ze langs waterputten en deelde stukken ductape uit waarmee mensen scheuren in hun tenten kunnen repareren. In Calais staan de tenten niet in één groot kamp, maar verspreid over kleine stukken bos en braakliggend terrein. Anders dan in Duinkerken, waar de kampen groter zijn en soms langer blijven staan, worden de plekken in Calais vaak snel ontruimd.

Kwetsbare moeders

Met het Refugee Women's Centre, een organisatie die vrouwelijke vluchtelingen en hun gezinnen ondersteunt, deelde ze pakketten uit met daarin een tent, een stuk zeil en een deken. '35 tenten hebben we bij ons. Dat is vandaag de volledige inventaris van onze barmhartigheid.' Wie het eerst komt maakt de meeste kans. Verlaat je de rij dan verlies je je kans. Daarnaast worden een paar tenten apart gehouden voor de meest kwetsbare moeders.

De derde hulporganisatie is Human Right Observers, een organisatie die politieoptredens tegen migranten en vluchtelingen documenteert. De groep houdt toezicht op ontruiming van kampen en legt vast wat er gebeurt. Doel is mogelijk bewijs verzamelen van schendingen van mensenrechten. Deze informatie kan later gebruikt worden in rapporten en tijdens juridische procedures.

Beschutting

Elke 48 uur worden tentenkampen ontruimd. Tenten en persoonlijke bezittingen worden in beslaggenomen of vernietigd. Ook vegetatie wordt verwijderd zodat mensen minder beschutting kunnen vinden. Niettemin worden even later kampen alweer opgebouwd. 'De tent die gisteren werd uitgedeeld, rechtvaardigt de ontruiming vandaag. En die legitimeert de distributie van morgen.'

Tijdens haar reis naar Noordwest Frankrijk maakte Van Tongerloo in zekere zin kennis met de wachtkamer van haar eigen wachtkamer in Rotterdam. In de kampen van Calais zag ze haar toekomstige patiënten. Daar worden ze nog migranten genoemd. Van Tongerloo ontmoet ze jaren later in Rotterdam – depressief en verslaafd – als Europa ze tot stilstand heeft gebracht. Van Tongerloo: 'Calais bleek de wachtkamer van mijn wachtkamer.'

Kosten

‘Veel van mijn patiënten zijn depressief en verslaafd. Ze verdwijnen in de informele economie, waar uitbuiting en criminaliteit vaak de enige manier zijn om te overleven. Mensen die geen verblijfsstatus krijgen, verdwijnen niet uit beeld. De kosten worden alleen verplaatst: naar de zorg, de politie, de rechter en de gevangenis. Mijn patiënten leven vaak al tientallen jaren in Europa, maar nog altijd zonder plaats.’

Haar bevindingen zijn schrijnend. ‘De politie breekt af. Vrijwilligers delen uit. Migrant wachters. De politie breekt af. Vrijwilligers delen uit. Smokkelaars verdienen geld. Nieuwe migranten arriveren. De politie breekt opnieuw af. Vrijwilligers delen opnieuw uit. Iedereen vervult zijn rol in een systeem dat voortdurend in beweging is, zonder ooit vooruit te komen. De cyclus is de bestemming.’

Tot slot

‘Een miljoenenindustrie waarin niet alleen geld circuleert, maar ook menselijk talent en uiteindelijk mensenlevens. Zoals vervuilende industrieën hun afval buiten het zicht plaatsen, zo heeft Europa een ruimte gecreëerd waar de menselijke kosten van het Europese grensbeleid worden geparkeerd. Calais als menselijk afvalstation.’

<https://www.nrc.nl/>

Michelle van Tongerloo publiceerde in 2024 bij De Correspondent het boek ‘Komt een land bij de dokter. Nederland door de ogen van een straatarts’:

<https://kiosk.decorrespondent.nl/products/komt-een-land-bij-de-dokter-michelle-van-tongerloo>

Zie ook: Tonya Sudiono (red.), ‘Ongedocumenteerd verzet. Acties van mensen zonder papieren’ (Zutphen 2026).

<https://www.walburgpers.nl/nl/book/9789464566680/ongedocumenteerd-verzet>

Uit de NRC-reportage van Michelle van Tongerloo blijkt dat vorig jaar 46.000 mensen het Verenigd Koninkrijk bereikten via een ‘irreguliere route’. Zeven jaar eerder waren dat er nog circa 8.500. Deze stijging wordt toegeschreven aan het feit dat het VK uit de EU is getreden en niet meer onder de Dublin-verordening valt. Ook speelt geopolitieke onrust een rol: meer mensen slaan op de vlucht wegens nieuwe conflicten.

Sinds de beveiliging rond de havens en de Kanaaltunnel is aangescherpt, stappen mensensmokkelaars vaker over op kleine boten – negen op de tien mensen bereiken zo het VK. Momenteel komen de meesten uit Afghanistan, Eritrea, Iran, Soedan en Somalië. En boottocht kost doorgaans € 1.000. Sommige mensensmokkelaars bieden complete ‘reizen’ aan, inclusief slaapplaats, vervoer en desnoods meerdere pogingen om het VK te bereiken.

<https://www.nrc.nl/>

Abonneer je op ons gratis Journaal:

E-mail adres

Schrijf je in